

РЕШЕНИЕ

№ 134

гр. Пловдив, 29.07.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ПЛОВДИВ, 2-РИ ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на тридесети май през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Станислав П. Георгиев

Членове: Стоян Ат. Германов
Христо В. Симитчиев

при участието на секретаря Анна Д. Стоянова
в присъствието на прокурора М. В. Б.
като разгледа докладваното от Стоян Ат. Германов Въззивно гражданско дело № 20225000500209 по описа за 2022 година

Производството е въззивно и се развива по реда на чл. 258 и сл. от ГПК.

С Решение № 260009/21.02.2022 г. по гр.д. 3159/2020 г. Окръжен съд – Стара Загора (СтЗОС) е осъдил П. (П.), град С., бул. „В. № *, БУЛСТАТ - ***** да заплати на ИВ. АС. ХЛ. с ЕГН - ***** от село Е., о. К., о. С. З., със съдебен адрес: град П., ул. ***** , чрез адвокат Т.Н. Й., вписан в Адвокатска колегия – Пловдив сумата от 18000 /осемнадесет хиляди/ лева, представляваща обезщетение за претърпени от него неимуществени вреди - изразяващи се в преживени психически и морални страдания, вследствие на неоснователно повдигнато обвинение и неоснователно наложена мярка за неотклонение „задържане под стража” по досъдебно производство № 211/2012 г. по описа на ОСО при ОП - Пловдив, наказателното производство по което е прекратено с влязло в сила Определение от 12.09.2017 г., по нохд № 985/2017 г. на Окръжен съд - Пловдив, заедно със законната лихва върху главницата, считано от 11.12.2018 г., до окончателното ѝ изплащане и отхвърлил предявения иск в останалата му част за размера над 18000 лева до претендирания размер 250000 лева като

неоснователен. Със същото решение П. е осъдена да заплати на ИВ. АС. ХЛ. сумата от 10 лева /десет лева/, представляваща платената по делото държавна такса, както и да заплати в полза на бюджета на съдебната власт, по сметка на Старозагорския окръжен съд сумата 780.58 лева /седемстотин и осемдесет лева и 58 стотинки/, представляваща направени разноски в производството за експертизи.

Недоволен от така постановеното решение е останал жалбоподателят - Прокуратура на Република България, която го обжалва в осъдителната част, като необосновано, неправилно и постановено при съществени процесуални нарушения. Счита присъдения размер на обезщетението за завишен. Според жалбоподателят от мотивите на решението не става ясно как е изчислен размер на обезщетението, обсъдени са били от съда единствено част от конкретните индивидуални критерии, без да бъдат обсъдени обществените. Не е било коментирано от съда и обстоятелството, че прекратяването на наказателното производство спрямо Х. е единствено поради изтекъл преклузивен срок по чл. 369, ал. 4 (отм.) от НПК. Моли да бъде намален размер на присъденото обезщетение при съобразяване с чл. 52 от ЗЗД, трайната съдебна практика, социално-икономическите условия за живот в страната, вида и обема на доказаните вреди.

Не е постъпил отговор от първоначалния ищец на така внесената от П. жалба.

Внесена е против решението на Окръжен съд – Стара Загора въззивна жалба от ИВ. АС. ХЛ. чрез адвокат Т.Й.. Решението се обжалва в частта му, с която е отхвърлен като неоснователен предявеният иск за размера над 18000 лева до претендирания размер 250000 лева. Счита, че решението в тази му част е неправилно и незаконосъобразно, като се иска същото да бъде отменено в тази част и да бъде уважен първоначалния иск изцяло. Излагат се доводи, че първоинстанционният съд не е отчел в достатъчна степен характера, интензитета на претърпените от доверителя неимуществени вреди, че неточно и приложил критерия за справедливост, въведен в нормата на чл. 52 от ЗЗД. Сочи конкретни аргументи, свързани с продължителността на наказателното производство, със здравословните, социални и лични последици от проведеното наказателно производство. Смята размерът на присъденото обезщетение за занижен.

Не е постъпил отговор от П. на така внесената въззивна жалба от Х..

Въззивните жалби са подадени в срока по чл. 259, ал. 1 от ГПК от легитимирани лица – ищец и ответник, засягат се неблагоприятни отхвърлителни, респ. осъдителни части от първоинстанционно решение, по съдържание и приложения са редовни, поради което се явяват допустими.

Съдът, след преценка на събраните в хода на производството доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, намира за установено следното:

Гражданско дело № 3159/2020 г. по описа на Окръжен съд – Стара Загора е образувано по искова молба на ИВ. АС. ХЛ. против П. с цена на иска 250000 лева. Ищецът е твърдял, че на 09.10.2012 г. бил задържан от служители на ОД на МВР - Пловдив, а на 10.10.2012 г. с постановление на следовател по досъдебно производство № 211/2012 г. по описа на ОСО при ОП - Пловдив му било повдигнато обвинение за извършени престъпления по чл.248а, ал. 3 вр. ал. 1 вр. чл.20, ал. 4 вр. ал. 1 от НК, за това, че през месец септември 2012 г. в град С. и град Пловдив, в съучастие, като помагач на САА - управител на „Р. ***“ ЕООД, за да получи кредит от „К. А. Б.“ ЕАД в размер на 2000000 лева представил неверни сведения удостоверяващи осъществяването на стопанска дейност и бъдеща стопанска дейност на фирмата кредитоискател, както и за извършено престъпление по чл. 210, ал. 1, т. 5 вр. с чл. 209, ал. 1 вр. с чл. 18, ал. 1 вр. с чл. 20, ал. 4 вр. с ал. 1 от НК, за това, че по същото време и на същото място, в съучастие, като помагач на САА - управител на „Р. ***“ ЕООД, с цел да набави за себе си и за другото имотна облага е възбудил и поддържал заблуждение у неустановени към момента лица - служители на „К. А. Б.“ ЕАД, че фирмата „Р. ***“ ЕООД иска кредитиране за осъществяване на стопанска дейност и с това направил опит да причини на „К. А. Б.“ ЕАД имотна вреда в големи размери, в размер на около 2000000 лева. Посочва се, че след привличането му като обвиняем, с постановление на наблюдаващия прокурор, Х. бил задържан за 72 часа с цел осигуряването му пред съда за участие в производство по реда на чл. 64 от НПК. На 13.10.2012 г. с протоколно определение по чнд № 1570/2012 г. по описа на Окръжен съд - Пловдив, спрямо него била взета мярка за неотклонение „Задържане под стража” по досъдебното производство. Определението на ПОС било потвърдено с протоколно определение № 277 от

23.10.2012 г. по вчнд № 445С/2012 г. по описа на Апелативен съд - Пловдив, което било окончателно. На 22.10.2012 г. - ден преди съдебното заседание по вчнд №445С/2012 г. по описа на Апелативен съд — Пловдив, с Постановление на следовател по досъдебно производство № 211/2012 г. по описа на ОСО при ОП - Пловдив на И.Х. било повдигнато ново прецизирано обвинение в извършване на престъпление по чл. 248а, ал. 3 вр. ал. 1 вр. чл. 20, ал. 3 и ал. 4 вр. ал. 1 от НК, както и в извършване на престъпление по чл. 210, ал. 1, т. 2, т. 5 вр. с чл. 209, ал. 1 вр. с чл. 18, ал. 1 вр. с чл. 20, ал. 2 вр. с ал. 1 от НК. С постановление на следовател по досъдебно производство № 211/2012 г. по описа на ОСО при ОП - Пловдив, на 07.12.2012 г. на И.Х. било повдигнато ново прецизирано обвинение в извършване на престъпление по чл. 248а, ал. 3, предл. 2 вр. с ал. 2 вр. с ал. 1 вр. чл. 20, ал. 2 от НК. На 11.12.2012 г. в производство по реда на чл. 65 от НПК Окръжен съд - Пловдив разгледал искането на ищеца за изменение на взетата спрямо него мярка за неотклонение „задържане под стража“, по което искане с протоколно определение № 939 по чнд № 1852/2012 г. на ПОС мярката за неотклонение била изменена от „задържане под стража“ в „парична гаранция“ в размер на 10000 лева. Определението на ПОС било потвърдено с протоколно определение № 323 от 18.12.2012 г. по вчнд № 527/2012 г. по описа на Апелативен съд - Пловдив. Сумата била внесена още същия ден и ищецът бил освободен от следствият арест. След изменението на мярката му за неотклонение и освобождаването му от следствия арест с постановление на наблюдаващия прокурор от 28.12.2012 г. на Х. била наложена мярка за процесуална принуда „забрана за напускане на пределите на Република България“. На 17.08.2015 г. с постановление на следовател по досъдебно производство № 211/2012 г. по описа на ОСО при ОП - Пловдив на И.Х. за пореден път било повдигнато ново прецизирано обвинение в извършване на престъпление по чл. 210, ал. 1, т. 1, предл. 1, т. 2, т. 3 предл. 1 и т. 5 вр. с чл. 209, ал. 1 вр. с чл. 18, ал. 1 вр. с чл. 20, ал. 2 и ал. 4, вр. чл. 26, ал. 1 от НК, както и за престъпление по чл. 248а, ал. 3 вр. с ал. 1 вр. чл. 20, ал. 2 и ал. 4 вр. с чл. 26, ал. 1 от НК. На 27.08.2015 г., Х. бил привлечен отново като обвиняем, този път за три престъпления: 1.) За престъпление по чл. 248а, ал. 3 вр. с ал. 2 вр. чл. 20, ал. 2 от НК; 2.) За престъпление по чл. 210, ал. 1, т. 1, предл. 1, т. 2, т. 3, предл. 1 и т. 5 вр. с чл. 209, ал. 1 вр. с чл. 18, ал. 1 вр. с чл. 20, ал. 2 и ал. 4, вр. чл. 26, ал. 1 от НК; 3.) За престъпление по чл. 248а, ал.

3 вр. с ал. 1 вр. чл. 20, ал. 2 и ал. 4 вр. с чл. 26, ал. 1 от НК. Сочи се, че след приключване и предявяване на разследването в съда бил внесен обвинителен акт срещу ищеца. Образувано било нохд № 985/2017 г. по описа на Окръжен съд - Пловдив, по което нохд с определение № 1168 от 12.09.2017 г. на основание чл. 369, ал. 4 от НПК, което било окончателно, било прекратено изцяло образуваното и водено срещу И.Х. наказателно производство по ДП № 211/2012 г. по описа на ОСО при ОП - Пловдив и по преписка вх. № 7592/2011 г. по описа на Окръжна прокуратура - Пловдив. Ищецът сочи, че в периода 09.10.2012 г.- 12.09.2017 г. по досъдебно производство № 211/2012 г. по описа на ОСО при ОП - гр.Пловдив, той бил незаконно обвинен в извършването на три престъпления и по всички воденото спрямо него наказателно производство било изцяло прекратено с цитираното по-горе определение от 12.09.2017 г. по нохд № 985/2017 г. по описа на Окръжен съд - Пловдив. По същото досъдебно производство е бил и задържан неоснователно с мярка за неотклонение „задържане под стража” и престоял в следствения арест за период от 09.10.2012 г. до 18.12.2012 г. или за период от 2 месеца и 9 дни, през който период претърпял изключително сериозни психически и морални страдания, които не били отшумели и до настоящия момент. Били му повдигнати обвинения за три тежки умишлени престъпления, за всяко едно, от които се предвиждало наказание „лишаване от свобода”, което довело до постоянно напрежение и страх у него за бъдещето от сериозното наказание, което можело да му бъде наложено. Наред с повдигнатите тежки обвинения в опит за измама в размер на 2000000 лева, както и представяне на неверни сведения за кредитиране в размер на 2000000 лева, за един доста продължителен период от време И.Х. бил и с мярка за неотклонение „задържане под стража”, което сериозно ограничило свободата и гражданските му права, което пък от своя страна допълнително засилило стресовото му състояние, свързано с психични преживявания. След изменението на мярката му за неотклонение и освобождаването му от следственият арест през месец декември 2012 г. на И.Х. била наложена и мярка за процесуална принуда „забрана за напускане на пределите на страната“ без разрешение на наблюдаващия прокурор, което ограничило правото му на свободно предвижване. Продължителното задържане под стража и преживеният сериозен психически стрес от воденото спрямо него наказателно производство довели и до сериозно влошаване на здравословното

състояние на И.Х., в резултат на които същият бил многократно хоспитализиран в различни болнични заведения за лечения на възникнали усложнения от предишно съществуващо заболяване - захарен диабет, както и за лечение на хипертонична болест на сърцето. В исковата молба се сочило, че продължителното задържане и тежко обвинение не само довели до морални страдания за ищеца, поради наложеното ограничение, но и сериозно рефлектирали и върху общественото мнение за личността му. След отмяна на мярката за неотклонение и освобождаването му от следствения арест, Х. твърди, че се сблъскал с негативното отношение към него в обществото, хората виждали в негово лице единствено фигурата на престъпник. Това довело до тежка депресия, като ищецът не виждал как отново хората щели да го приемат като нормален и равен на тях човек. Репутацията му била нарушена, авторитетът му пред обществото бил zlepоставен и уронен, а той се затворил в себе си и ограничил до минимум социалните си контакти. Ищецът посочва, че състоянията на потиснатост, тревожност и депресивност в следствие на неправомерното интервениране върху личността му от органите на ответника не само не били отшумели, но довели и до сериозни и непоправими последствия върху психиката му. Всички гореизброени претърпени, търпими и понастоящем неимуществени вреди от ищеца изразяващи се в изключително сериозни психически и морални страдания, които не били отшумели, вследствие на неоснователно повдигнатите му обвинения и задържане под стража, счита, че следва да бъдат обезщетени от ответника по реда на ЗОДОВ. Съобразявайки се с характера и интензитета на причинените вреди, тежестта на повдигнатите обвинения, периода от време, през който срещу него било водено наказателно преследване, както и периода, през който същият бил с мярка за неотклонение „задържане под стража” и общественият критерий за справедливост залегнал в разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД, ищецът счита, че претендираната от него сума в размер на 250000 лева справедливо ще го обезщети за претърпените от него неимуществени вреди. Поискал е съдът да постанови решение, с което да осъди П. да му заплати сумата от 250000 лева, представляваща обезщетение за претърпени от него неимуществени вреди - изразяващи се в преживени психически и морални страдания, вследствие на неоснователно повдигнато обвинение и неоснователно наложена мярка за неотклонение „задържане под стража” по досъдебно производство № 211/2012 г. по описа на ОСО при ОП -

Пловдив. Претендира сумата да му бъде присъдена, ведно със законната лихва от датата на влизане в сила на определението за прекратяване - 12.09.2017 г. до окончателното ѝ изплащане, както и направените по водене на делото разноски. Ответникът П. чрез ЮС - прокурор в ОП - Стара Загора е оспорил иска по основание и размер. Посочва, че не е налице фактическия състав на отговорността по ЗОДОВ и излага конкретни съображения. Твърдял е, че по отношение на разпореждането на съда, с което било прекратено наказателното производство, основаниято за прекратяване било поради невнасяне в законовия срок на делото с обвинителен акт. При прекратено наказателно производство от съда на основание чл. 369, ал. 2, вр. с чл. 268, ал. 1 НПК не е бил налице фактическия състав за възникване на отговорността на държавата, тъй като в чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ изрично били изброени хипотезите, при които можело да бъде ангажирана отговорността на правозащитните органи. Хипотезата на прекратено наказателно производство по чл. 369, ал. 2 НПК била извън приложното поле на ЗОДОВ, тъй като не било налице прекратяване на наказателно производство, поради това, че деянието не било извършено от лицето или че извършеното деяние не било престъпление. Прекратяването на производството, поради изтичане на определения от съда преклузивен срок за внасяне на обвинителен акт, не било равнозначно на неизвършване на деянието от този, спрямо който било повдигнато и поддържано обвинение, нито, че деянието, за което било повдигнато и поддържано обвинение не било престъпление. Посочва, че с изтичане на предвидения срок се изключвала единствено възможността по отношение на извършителя да се търси наказателна отговорност. Прекратяването на производството по съществото си било санкция, че прокуратурата не реализирала в разумен срок наказателната репресия, като съдът прекратявал наказателното производство на формално основание, без да разглежда събраните по делото доказателства и да се произнася по същество за законността на повдигнатото от прокуратурата обвинение. Според П. претенцията била недоказана и тъй като дори да се приемело, че прекратеното наказателно производство можело да бъде основание за завеждане на исковата молба, с него бил доказан само първият елемент на фактическия състав по ЗОДОВ. В тежест на ищеца било да докаже търпените вреди, техния размер и връзката им с повдигнатото обвинение. Твърденията за търпени вреди, изразяващи се в сериозен психически тормоз, негативно

отношение на обществото, тежка депресия, нарушена репутация не били подкрепени с доказателства, като от приложената медицинска документация не можело да се направи извод, че здравословните проблеми на ищеца били в причинна връзка с повдигнатото обвинение. Претенцията от 250000 лева - неимуществени вреди била прекомерна, тъй като наказателното производство с продължителност от около 4 години и 11 месеца не било извън разумния срок. Делото било с фактическа и правна сложност, повдигнати били обвинения на множество лица, разпитвани били свидетели и назначени експертизи. Посочва се, че във връзка с твърдените вреди от взетата мярка за неотклонение - „задържане под стража“ следвало да се съобрази, че мерките се вземат от съда, а освен това, същата била с продължителност само 2 месеца и 9 дни. Във връзка с твърдените вреди от наложената „забрана за напускане пределите на страната“ липсвали доказателства мярката реално да ограничи правата на ищеца, т.е. да е пречатвала пътуване в чужбина. Възражава и срещу началния момент, от който била поискана законовата лихва. Счита, че същата е дължима от датата на влизане на определението на съда в сила, но по настоящото производство бил изтекъл 3-годишния давностен срок и лихвата било дължима спрямо датата на завеждане на исковата молба 11.12.2020 г., а не от по-ранен момент.

Старозагорският окръжен съд, като е взел предвид доводите на страните и след преценка на събраните по делото доказателства, при спазване на разпоредбите на чл. 235 ГПК е намерил за установено, че правното основание на иска е чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ. В тежест на ищеца е било да установи твърдените в исковата молба обстоятелства, че се е осъществил фактическия състав на чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ за ангажиране на отговорността на държавата за вреди, причинени от неоснователно наказателно преследване. Ищецът следвало да докаже, че спрямо него е повдигнато и поддържано обвинение в извършване на престъпление, че наказателното производство е прекратено, че са настъпили неимуществени вреди за него и наличие на причинно-следствена връзка между вредите и действията на ответника по повдигане и поддържане на обвинението. В тежест на ответника е било да докаже възраженията си против иска, изложени в отговора на исковата молба. От представените по делото документи е било видно, че на 10.10.2012 г., с постановление на следовател по досъдебно производство № 211/2012 г. по описа на ОСО при ОП - Пловдив на ищеца ИВ. АС. ХЛ. е било повдигнато обвинение за извършени престъпления по чл. 248а, ал. 3, вр. ал. 1, вр. чл. 20, ал. 4, вр. ал. 1 от НК, затова, че през месец септември 2012 г. в С. и Пловдив, в съучастие, като помагач на САА - управител на „Р. **“ ЕООД, за да получи кредит от „К. А. Б.“ ЕАД в размер на 2000000 лева е представил неверни

сведения удостоверяващи осъществяването на стопанска дейност и бъдеща стопанска дейност на фирмата кредитоискател, както и за извършено престъпление по чл. 210, ал. 1, т. 5, вр. с чл. 209, ал. 1, вр. с чл. 18, ал. 1, вр. с чл. 20, ал. 4, вр. с ал. 1 от НК, за това, че по същото време и на същото място, в съучастие, като помагач на САА - управител на „Р. ***“ ЕООД, с цел да набави за себе си и за друго имотна облага е възбудил и поддържал заблуждение у неустановени към момента лица - служители на „К. А. Б.“ ЕАД, че фирмата „Р. ***“ ЕООД иска кредитиране за осъществяване на стопанска дейност и с това е направил опит да причини на „К. А. Б.“ ЕАД имотна вреда в големи размери, в размер на около 2000000 лева. С постановление на наблюдаващия прокурор при ОП - Пловдив, Х. е бил задържан за срок от 72 часа. На 13.10.2012 г., с протоколно определение по чнд № 1570/2012 г. по описа на Окръжен съд - Пловдив, спрямо ищеца е била взета мярка за неотклонение „Задържане под стража“ по посоченото досъдебно производство. Определението на ПОС е потвърдено с протоколно определение № 277 от 23.10.2012 г. по вчнд № 445С/2012 г. по описа на Апелативен съд - Пловдив, което е окончателно. На 22.10.2012 г., с Постановление на следовател по досъдебно производство № 211/2012 г. по описа на ОСО при ОП - Пловдив на И.Х. е повдигнато ново обвинение в извършване на престъпление по чл. 248а, ал. 3, вр. ал. 1, вр. чл. 20, ал. 3 и ал. 4, вр. ал. 1 от НК и по чл. 210, ал. 1, т. 2 и т. 5, вр. с чл. 209, ал. 1, вр. с чл. 18, ал. 1, вр. с чл. 20, ал. 2, вр. с ал. 1 от НК. С постановление на следовател по досъдебно производство № 211/2012 г. по описа на ОСО при ОП - Пловдив, на 07.12.2012 г. на И.Х. е повдигнато ново обвинение в извършване на престъпление по чл. 248а ал. 3, предл. 2, вр. с ал. 2, вр. с ал. 1, вр. чл. 20, ал. 2 от НК. На 11.12.2012 г. Окръжен съд - Пловдив е постановил протоколно определение № 939 по чнд № 1852/2012 г., с което мярката за неотклонение е изменена от „задържане под стража“ в „парична гаранция“ в размер на 10000 лева. Определението на ПОС е потвърдено с протоколно определение № 323 от 18.12.2012 г. по вчнд № 527/2012 г. по описа на Апелативен съд - Пловдив. Страните не спорели, че сумата за гаранцията е внесена същия ден и ищецът е освободен от следственият арест. С постановление на наблюдаващия прокурор от 28.12.2012 г. на Х. е била наложена мярка за процесуална принуда „забрана за напускане на пределите на Република България“, без разрешение на наблюдаващия прокурор. На 17.08.2015 г. с постановление на следовател по досъдебно производство № 211/2012 г. по описа на ОСО при ОП - Пловдив за пореден път е повдигнато ново обвинение на ищеца Х. в извършване на престъпление по чл. 210 ал. 1, т. 1, предл. 1, т. 2, т. 3, предл. 1 и т. 5, вр. с чл. 209, ал. 1, вр. с чл. 18 ал. 1, вр. с чл. 20, ал. 2 и ал. 4, вр. чл. 26, ал. 1 от НК и за престъпление по чл. 248а, ал. 3, вр. с ал. 1, вр. чл. 20, ал. 2 и ал. 4, вр. с чл. 26, ал. 1 от НК. На 27.08.2015 г., Х. е бил привлечен отново като обвиняем, за три престъпления - 1.) За престъпление по чл. 248а, ал. 3, вр. с ал. 2, вр. чл. 20, ал. 2 от НК; 2.) За престъпление по чл. 210, ал. 1, т. 1, предл. 1, т. 2, т. 3, предл. 1 и т. 5, вр. с чл. 209, ал. 1, вр. с чл. 18, ал. 1, вр. с чл.

20, ал. 2 и ал. 4, вр. чл. 26, ал. 1 от НК; 3.) За престъпление по чл. 248а, ал. 3, вр. с ал. 1, вр. чл. 20, ал. 2 и ал. 4, вр. с чл. 26, ал. 1 от НК. Не е било спорно, че след приключване и предявяване на разследването в съда е бил внесен обвинителен акт срещу ищеца. Образувано е било нохд № 985/2017 г. по описа на Окръжен съд - Пловдив, по което с определение № 1168 от 12.09.2017 г. на основание чл. 369, ал.4 от НПК, е било прекратено образуваното и водено срещу И.Х. наказателно производство по ДП №211/2012 г. по описа на ОСО при ОП - Пловдив и по преписка вх. № 7592/2011 г. по описа на Окръжна прокуратура - Пловдив за извършени престъпления по чл. 248а, ал. 3, вр. с ал. 2, вр. с чл. 20 ал. 2 от НК; по чл. 210, ал. 1, т. 1, предл. 1, т. 2, т. 3, предл. 1 и т. 5, вр. с чл. 209, ал. 1, вр. с чл. 18, ал. 1, вр. с чл. 20, ал. 2 и ал. 4, вр. чл. 26, ал. 1 от НК; по чл. 248а, ал. 3, вр. с ал. 1, вр. чл. 20, ал. 2 и ал. 4, вр. с чл. 26, ал. 1 от НК, тъй като с новия обвинителен акт не са отстранени констатираните от съдията-докладчик съществени нарушения на процесуалните правила, допуснати при изготвянето на предходния обвинителен акт, като наред с това са били допуснати и нови такива. Определението като окончателно е влязло в сила от същата дата. Постановено е връщане на делото на ОП - Пловдив за отстраняване на допуснатите в хода на досъдебното производство процесуални нарушения, съобразно разпореждане № 2643 от 11.07.2017 г., влязло в сила на 22.08.2017 г., с което е прекратено на основание чл. 249 във вр. с чл. 248, ал. 2, т. 3 от НПК съдебното производство по нохд № 985/2017 г. По ДП 211/2012 г. по описа на ОСО при ОП –Пловдив е бил изготвен и внесен в съда нов обвинителен акт срещу Б. З., Р. Н., П. К., Д. А. и Г. Ч. и е било образувано нохд № 1887/2019 г. по описа на ОС – Пловдив. За изясняване на делото от фактическа страна са били допуснати гласни доказателства чрез разпит на свидетели. Свидетелят А. Д. Н. установил, че научил от медиите или от интернет, че ищецът е бил задържан. Твърдял, че дотогава той се е ползвал с много добро име в обществото, като добър бизнесмен, като добър човек, приятел. Разбрал, че е искал да тегли някакъв кредит, като залага имот. Учудил се, че е задържан въобще. Бил е задържан около 40 или 50 дни и като се върнал от следствието в Пловдив е бил много зле - физически много отслабнал и психически много зле. Той имал диабет, който се е влошил и почти не е приказвал. В К. се е говорело, че е станал престъпник. Ищецът е научил и много зле го е приел, много зле се е чувствал и продължава да го чувства и до сега, докато се прекрати делото му след 5 години, До тогава е бил много потиснат. След това е малко по-добре. Свидетелката Ц. И. Х.а - дъщеря на ищеца, установила, че е видяла баща си малко преди Коледа, понеже тя е отишла да го вземе от ареста в Пловдив. Внесла е гаранция за освобождаването и същия ден навечер са го пуснали от ареста. Ищецът е бил отслабнал, едва е ходил, дъщеря му го е придържала и му е помогнала да се качи в колата. През целия път се е опитвала да води разговор, но ищецът не е реагирал. След като са се прибрали вкъщи, ищецът отново не е осъществил никаква комуникация с майка ѝ и със сестра ѝ. Ищецът е отишъл в спалнята

си и не е имал желание да говори с никого и телефоните не е искал да види. Свидетелката Х.а е заявила, че семейството ѝ живее в село Е., на 5 км от К.. Твърдяла е, че баща ѝ не е искал да ходи никъде, не е искал да излиза на двора. В селото се е говорило, че И.Х. се е опитал да открадне 2000000 лева от държавата, че е крадец, искал е да ограби държавата. Това се е отразило зле на баща ѝ, сринало е самочувствието му, не е искал да говори със семейството си, да излиза навън. На Коледа, също е останал 15 минути и се е прибрал в стаята си. Ищецът е бил доста зле откакто се е върнал от ареста до 2017 г., докато се прекрати делото. Дотогава е бил коренно различен човек - не е искал да говори, да излиза, да се вижда с хора. След прекратяването на делото през 2017г., клюките и слуховите са си останали и хората не са разбрали за прекратяването му. Преди делото е бил леко пухкавичък на килограми, имал е някакви нормални здравословни проблеми. С психиката не е имал никакви проблеми. След задържането му, той доста време си е оставал вкъщи. Не е искал да яде и пие, бил е блед. Роднините му са се притеснили и са го накарали да отиде на лекар. Оказало се, че има диабет, проблем със щитовидната жлеза, проблем с кръвното, свалил е доста килограми. Започнал е да пие много хапчета, които близките му са купували, защото той не е излизал. Започнал е да ходи по болници в К., в С. са го приемали, лежал е в болниците. Изпращали са документите в С. по имейл, след което е трябвало да видят пациента. Хоспитализирали са го за 4-5 дни за изследвания и след това са го изписали. След 1 месец отново е влязъл в болница. Доста пъти е влизал в болница. Към момента пиел шепа хапчета, ходил в болницата. Бил в болница в Пловдив за една седмица. Опитвал се да говори нормално, но според свидетелката няма подобрения. Свидетелката П. П. К. твърдяла, че е разбрала от медиите, от предаването „Господари на ефира“, че ищецът е бил задържан. За първи път след това го е видяла на третата седмица. Бил е много зле, отслабнал е около 10-15 кг, пребледнял е бил, много притеснен. Бил е много уплашен и стресиран, защото е в ареста. Бил е зле психически. В ареста е изкарал към 2-3 месеца. След освобождаването му го е видяла след месец. Състоянието му също е било лошо, отключил е диабет, щитовидната му жлеза го е заболяла, оттогава не е бил добре нито физически, нито психически. Преди това е бил общителен, разговорлив, усмихнат човек, но от тогава е станал различен. Из К. и в селото, в което живее са тръгнали слухове. Той е разбрал за слуховите, че е мошеник, измамник. Това състояние според свидетелката продължавало и до момента. Към момента частично е възстановил предишния си психологичен статус, но здравословно е бил много зле – имал високо кръвно налягане, диабет, щитовидна жлеза също се е отключила, полиневропатия. СтОС е намерил, че следва да кредитира с доверие показанията на разпитаните по делото свидетели, като непротиворечиви, логични и почиващи на непосредствени впечатления на свидетелите за събитията, за които говорели, доколкото по делото не са били налице други доказателства, които да ги опровергават. По делото са били допуснати две съдебни експертизи, които са представили заключения. От

заключението на съдебно-психологическата експертиза се установявало, че воденото срещу ищеца наказателно производство се е отразило, като е предизвикало повишаване на нивата на субективен стрес и тревожност в умерени граници, което е позволило когнитивните процеси /памет, мислене, внимание/ и контрола над собственото поведение да останат съхранени и ефективно действащи. Задържането под стража на ищеца се е отразило върху отделните сфери на живота му /работа, взаимоотношения със семейството, роднини и други, грижа за собственото здрав , организиране на свободното време/ по начин типичен за подобни случаи, т.е. без силно негативни и трайни последици, на фона на адекватното му и целесъобразно поведение в тези сфери. От заключението на назначената съдебно - медицинска експертиза се е установило, че престоят на ищеца в следствения арест вероятно е бил свързан с ограничени възможности за диетично хранене и адекватна физическа активност, които са неизменна част от лечението на захарния диабет. Според вещото лице липсват конкретни изследвания, но може да се допусне възможността за повишаване на кръвната захар /тоест възможно е временно влошаване на здравословното състояние/. Но съгласно епикриза от клиника по ендокринология, военномедицинска академия - МБАЛ С. три и половина месеца след излизане от следствения арест диабетът е бил задоволително компенсирал и периодът от 2 месеца и 9 дни е бил достатъчно кратък, за да доведе до трайни увреждания. Що се отнася до воденото спрямо ищеца наказателно производство, продължило до септември 2017 г., според вещото лице могло да се определи като състояние на хроничен стрес, който както и стреса от всяко друго естество се отразява върху нивата на кръвната захар. От друга страна проследявайки състоянието на пациента във времето въз основа на показателите, определящи адекватното лечение на захарния диабет, според вещото лице можело да се заключи, че той и лекуващият го екип са успявали адекватно да контролират заболяването. В хода на захарния диабет са се появили и прогресирали усложнения на диабета, но те не са могли да се класифицират като ранни, обусловени от воденото спрямо ищеца наказателно производство, а по-скоро са съответни на давността на заболяването и неговата естествена еволюция.

По отношение на доказвания през юни 2020 г. хипертиреоидизъм според експерта е било много малко вероятно появата му да има отношение към престоя на ищеца в следствения арест и воденото спрямо него наказателно производство, поради дългия период между двете събития и невъзможността да са изключи наличието на други отключващи фактори. Съгласно медицинската документация хоспитализациите на ищеца И.Х. във връзка със захарния диабет и придружаващия го метаболитен синдром са бил планови, без данни за остри усложнения на диабета. Пациентът е бил в добро общо състояние, поддържал е постоянно телесно тегло и задоволителни нива на кръвната захар. Проследяван е етапа на развитие на заболяването, появата и прогресията на диабетни усложнения и необходимостта от актуализиране на антидиабетното лечение. Всички действия са били насочени към оценка на

моментното състояние на заболяването и избор на най- подходящо поведение в конкретния момент. Според вещото лице не можело да се приеме, че има причинно-следствена връзка между престоя на ищеца в следствения арест.

При така установените факти и обстоятелства по делото, СтЗОС е направил следните правни изводи: Съгласно чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ държавата отговаря за вредите, причинени на граждани от органите на дознанието, следствието, прокуратурата, съда и особените юрисдикции от незаконно обвинение в извършване на престъпление, ако лицето бъде оправдано или ако образуваното наказателно производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от лицето или че извършеното деяние не е престъпление, или поради това, че наказателното производство е образувано, след като наказателното преследване е погасено по давност или деянието е амнистирано. Не се е спорило, че на ищецът е било повдигнато обвинение за три тежки престъпления, за които НК предвижда наказание лишаване от свобода до 6 и до 8 години. Безспорно е било също, че наказателното преследване срещу ищеца е започнало на 10.10.2012 г., с привличането му като обвиняем в наказателно производство и е приключило на 12.09.2017 г., с влязло в сила определение от тази дата, постановено по нощд № 985/2017 г. на Пловдивския окръжен съд на основание чл. 369, ал. 4 НПК, тъй като с новия обвинителен акт не са отстранени констатираните от съдията-докладчик съществени нарушения на процесуалните правила, допуснати при изготвянето на предходния обвинителен акт, като наред с това са допуснати и нови такива. За периода от 10.10.2012 г. до 18.12.2012 г. ищецът е бил задържан в следствения арест в град Пловдив. Наложена му е мярка за процесуална принуда“ забрана да напуска пределите на страната без разрешение на наблюдаващия прокурор. Не е било спорно, че наказателното производство е прекратено на основание чл. 369, ал. 4 НПК (отм.) – поради бездействие на прокуратурата да отстрани допуснатите процесуални нарушения и да внесе делото в съда с обвинителен акт по отношение на деянията, за извършването на които ищецът е бил привлечен като обвиняем и са допуснати нови процесуални нарушения относно деянието, за което е бил внесен обвинителен акт. Съдът намерил за неоснователно възражението на ответника, че основанийето за прекратяването на наказателното производство не е елемент от фактическия състав за възникване на отговорността на държавата, тъй като в закона били изброени изрично хипотезите, при които може да бъде ангажирана отговорността на държавата. Случаите на прекратяване на наказателното производство на основание чл. 369, ал. 4 НПК (отм.) следва да бъдат подведени под хипотезата на недоказаност на обвинението, недоказаност на участието на обвиняемия в престъплението, което съответства на основанияето за отговорност за вреди по ЗОДОВ, посочено в чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ - деянието не е било извършено от ищеца. Съгласно разпоредбата на чл. 4 от ЗОДОВ, обезщетение се дължало за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това, дали са

причинени виновно от длъжностното лице. В хода на делото се установило от събраните доказателства, че ищецът е претърпял неимуществени вреди, свързани с воденото срещу него наказателно производство. Установило се е, че до момента на образуване на наказателното производство, ищецът е бил уважаван бизнесмен, с добро име в обществото, ползващ се с уважение сред съгражданите си в село Е. и град К.. Безспорно се установило, че периода, в който е започнало и приключило наказателното производство, с влязъл в сила акт е 10.10.2012 г.–12.09.2017 г. - почти 5 години. Наказателното производство срещу ищеца е приключило извън разумния по смисъла на чл. 6 от КЗПЧОС срок. Безспорно според СтЗОС е, че повдигнатото незаконно обвинение и наказателно производство е причинило на ищеца стрес, дискомфорт, неудобство, притеснения, негативни преживявания, депресивни състояния и страх за бъдещето си. Отразило се е на психиката му и на здравето му. Загубил е авторитет сред приятелите и познатите си, хората са променили отношението си към него. Преди бил весел и общителен човек, а след това ищецът се е затворил в себе си, ограничил е контактите си с членовете на семейството, близките и познатите си. Загубил е апетит, отслабнал е значително, обострили са се съществуващи заболявания. При определяне размера на обезщетението за неимуществените вреди следвало да се вземат предвид всички обстоятелства, които обуславят тези вреди. На обезщетяване подлежат неимуществените вреди, които са в пряка причинна връзка с увреждането и техният размер се определял според вида и характера на упражняваната процесуална принуда, както и от тежестта на уврежданията. Задължително се отчитали общата продължителност и предметът на наказателното производство, поведението на страните и на техните представители, поведението на останалите субекти в процеса и на компетентните органи, както и всички други факти, които имат значение по смисъла на Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи. Безспорно се установи по делото, че П. е била извършила противоправно деяние като незаконно е повдигнала и поддържала обвинение срещу Х. за извършени престъпления по чл. 248а, ал. 3 и чл. 210, ал. 1 от НК, от привличането му като обвиняем по ДП – 10.10.2012 г., до приключването му с влязъл в сила съдебен акт, с който се прекратява производството - 12.09.2017 г. Ищецът е бил обвинен в извършването на три тежки престъпления по смисъла на НК. По отношение на обвиняемия – ищец е наложена първоначално най-тежката мярка за неотклонение „задържане под стража“ за периода от 10.10.2012 г. до 18.12.2012 г., а след това „парична гаранция“ в размер на 10000 лева. Наложена му е била мярка за принуда „забрана за напускане на пределите на страната“ по чл. 68, ал. 1 НПК. Няма данни ищецът да е бил осъждаан преди образуването на наказателното производство. От показанията на разпитаните по делото свидетели се установило по категоричен начин, че повдигнатото обвинение е оказало силно негативно въздействие върху личния и социалния живот на ищеца. Повдигнатото обвинение е повлияло върху психическото състояние на Х., който е преживял

стрес, тревожност и притеснение за бъдещето си. Изпитвал е притеснение и неудобство сред познатите си и близките си от повдигнатото му обвинение. Засегнат е бил личния и обществения му авторитет, честта и доброто му име. В резултат на наказателното преследване, продължило почти пет години, ищецът е преживял силен психо-емоционален стрес, притеснение, загуба на самочувствие. Задържането под стража и предприетите срещу него многобройни процесуално-следствени действия са довели до ограничаване на социални контакти и на ежедневната комуникация с близки и приятели. Изпитваните чувства на несигурност за бъдещето, заедно с всички действия на прокуратурата са довели до увреждане на душевното му спокойствие и комфорт. Преживеният стрес по време на задържането в ареста и на продължилото почти 5 години наказателно производство срещу ищеца от своя страна е довело до повишаване на нивата на кръвната захар, което състояние обаче е било овладяно своевременно и адекватно от медицинските специалисти. Освен това, така повдигнатото и с години поддържано неоснователно обвинение за извършени от ищеца тежки престъпления е станало достояние на широк кръг от лица, поради разгласяването му в медиите, бил е злепоставен и компрометиран пред обществеността в селото, където живее и в близкия град К.. Това е довело и до засягане на професионалната му репутация и социалния му живот. Ищецът е ограничил контактите си с близките си и приятелите си. Повдигнатото и поддържано срещу него неправомерно наказателно преследване е повлияло негативно върху живота, личната и професионална репутация, честта и достойнство му, съществено е засегнало доброто му име в обществото. Същевременно повишените нива на стрес и тревожност в резултат на воденото срещу него наказателно производство са били в умерени граници, което е позволило съхраняването и ефективното действие на когнитивните процеси и контрола над собственото поведение. Задържането под стража на ищеца се е отразило върху отделните сфери на живота му по начин, типичен за подобни случаи, без силно негативни и трайни последици на фона на адекватното му и целесъобразно поведение в тези сфери. От друга страна повишените нива на кръвна захар в резултат на задържането под стража за период от два месеца и 9 дни са задоволително компенсирани и това не е довело до трайни увреждания. Заболяването му – захарен диабет е било адекватно овладяно и контролирано. Проявилите се и прогресирали усложнения на диабета, според вещото лице не са обусловени от воденото спрямо него наказателно производство, а са съответни на давността на заболяването и естествената му еволюция. Останалите заболявания, с които е диагностициран ищеца по-късно нямали отношение към наказателното производство и престоят му в ареста. По-късните хоспитализации на ищеца, във връзка със захарния диабет и придружаващия го метаболитен синдром са били планови, без данни за усложнения на диабета и не можело да се приеме, че има причинно-следствена връзка между престоя в следствения арест и воденото наказателно производство срещу него и последващите хоспитализации. Съгласно т. II от

ППВС № 4 от 23.12.1968 г. понятието "справедливост" не е абстрактно понятие, а е свързано с преценката на редица конкретни обективно съществуващи обстоятелства, които трябва да се вземат предвид от съда при определяне размера на обезщетението. С оглед това разбиране, при определяне на размера, СтЗОС е приел, че следва да вземе предвид всички обстоятелства, които имат отношение към твърдения от ищеца неимуществени вреди - това са продължителността на проведеното наказателно преследване, наложените принудителни мерки за неотклонение, интензитета и продължителността на душевните болки, страдания и неудобства, с оглед тежестта и характера на обвинението, в което пострадалият е бил незаконно обвинен. Присъденото обезщетение за неимуществени вреди следва да отговаря на критерия за справедливост, с оглед данните по делото и конкретните обществено-икономически условия в страната. Незаконно повдигнатото обвинение безспорно се е отразило негативно върху психиката на ищеца. Понятието неимуществени вреди, съгласно практиката на ВКС включва всички телесни и психически увреждания на пострадалия, претърпените болки и страдания, които в своята цялост представляват негативни емоционални изживявания на лицето, намиращи изражение не само по отношение на психиката, но и на социалния дискомфорт в определен период от време. Критерият за справедливост, залегнал в чл. 52 от ЗЗД не е абстрактен, а се извежда от преценката на конкретните обстоятелства. Видно от доказателствата по делото, ищецът Х. е бил обвинен в извършването на три тежки престъпления по смисъла на НК, за които законът предвижда наказание лишаване от свобода до 6 и до 8 години. Наказателното производство срещу ищеца е продължило почти 5 години, като по отношение на него е взета първоначално най-тежката мярка за неотклонение „задържане под стража“ за период от 2 месеца и 9 дни, а след това по-лека мярка „парична гаранция“, наложена му е била и мярка за процесуална принуда „забрана за напускане пределите на страната“. От свидетелските показания ставало ясно, че ищецът е търпял интензивни душевни болки и морални страдания за продължителен период от време. Тези му негативни преживявания са продължили, макар и в по-малка степен и след приключване на наказателното преследване. С оглед на така установеното по делото, като се отчетал фактът, че воденото наказателно производство е започнало и приключило извън разумния срок – в продължение на почти 5 години; повдигнато обвинение е било за три тежки умишлени престъпления, наложената мярка за процесуална принуда „задържане под стража“ за 2 месеца и 9 дни, а след това – „парична гаранция“ за продължително време; наложената „забраната да напуска пределите на страната“, извършваните следствени действия с обвиняемия, многократното внасяне на делото в съда и връщане на прокуратурата; доброто обществено положение на ищеца в населеното място, където живее, настоящия съдебен състав намира, според СтЗОС следвало да се приеме, че доказаните по делото болки и страдания са били малко над обичайните негативни чувства и изживявания в такива

случаи. Следвало да се вземе предвид и че пострадалият е преживял тежко последиците от повдигнатото и поддържано обвинение, това е имало отражение върху здравето и психиката му, професионалното му положение, авторитета му сред приятели и познати, върху социалния му кръг. Повдигнатото обвинение е получило широк обществен отзвук в медиите, който отзвук макар, че не се установява да е предизвикан от преки действия на прокуратурата е в резултат на действията по повдигане и поддържане на обвинение срещу ищеца. Ето защо и с оглед предназначението на обезщетението да поправи конкретно установените по делото лични болки и страдания, негативни емоции и преживявания, от незаконното преследване на Х. и като се отчитали като обуславящи по-голям размер на същото, продължителността на наказателното производство, тежестта на повдигнатото обвинение, взетите мерки за процесуална принуда, времето и продължителността на следствените и съдебни действия с обвиняемия, публичното разгласяване на обвинението, общественото и социално положение на пострадалия, СтЗОС намерил, че следва да бъде определено справедливо обезщетение в размер на 18000 лева. Моралните вреди са индивидуално определими и паричното обезщетение за тях следвало да съответства на необходимото за преодоляването им, и нямало да е пряка проява на справедливост, а ще бъде в дисхармония със справедливостта определяне на парично обезщетение по-голямо от необходимото за обезщетяване на претърпените вреди. При определяне на дължимото обезщетение така също следвало да се държи сметка и за обществените представи за справедливост в аспект на съществуващите обществено-икономически условия на живот. В този смисъл е било решение № 123/23.06.2013 г. по гр.д. № 254/14 г. на ВКС, Трето ГО. Ето защо в посочения размер от 18000 лева, СтЗОС е приел, че предявения иск е бил основателен и доказан, а в останалата си част до размера на 250000 лева, предявения иск като неоснователен следвало да бъде отхвърлен. Прието е от СтЗОС, че обезщетението за обезвреда на причинените неимуществени вреди е дължимо заедно със законната лихва от датата на влизане в сила на определението на Окръжен съд - Пловдив, с което се прекратявало производството – 12.09.2017 г. Предвид възражението на прокуратурата, направено в отговора на исковата молба, за изтекъл 3- годишен давностен срок на законната лихва, СтЗОС е намерил, че същата се дължи за три години назад от завеждане на исковата молба, считано от 11.12.2018 г. до окончателното изплащане на обезщетението.

Настоящата инстанция приема изводите в обжалваното решение относно обективната отговорност на държавата при прекратяване на наказателното производство спрямо лицето. Правилно са изяснени основните факти в първоинстанционното производство. Спорни са размерите на дължимото обезщетение за неимуществените вреди, както и приложението на нормите на ЗОДОД при прекратяването на наказателното производство поради изтекъл преклузивен срок по чл. 369, ал. 4 (отм.) от НПК.

Правилно е прието от първоинстанционния съд, че прекратяването на наказателното производство от съда в случаите, когато прокуратурата е внесла обвинителен акт, но на досъдебното производство са допуснати съществени нарушения на процесуалните правила и делото е върнато за отстраняването им и когато то е внесено в съда в едномесечен срок, но при неотстраняване на съществените нарушения на процесуалните правила /чл. 369 - отм. НПК/, по своето същество е санкция срещу прокуратурата, която не е реализирала в разумен срок наказателната репресия срещу обвиненото лице. Случаите, при които бездействието на прокуратурата да отстрани допуснати процесуални нарушения и да внесе делото с обосноваване в съответствие с процесуалните норми обвинителен акт в съда в едномесечен срок, имат за последица прекратяването на наказателното производство от съда на основание чл. 369, ал. 4 НПК (отм.) и те следва да бъдат подведени в хипотезата на недоказаност на обвинението, недоказаност на участието на обвиняемия в престъплението /чл. 243, т. 2 от НПК/, което съответства на основанията за търсене на отговорност за вреди по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ - деянието не е извършено от лицето. Дадена е възможност на прокуратурата, след връщането на делото от съда, да прекрати наказателното производство или да извърши други процесуални действия, в резултат на които наказателното производство да приключи с акт на съда по съществото на обвинението. Когато прокуратурата не прекрати наказателното производство - основанията за което прекратяване е чл. 243, т. 2 от НПК и не извърши указаните ѝ от съда процесуални действия, в резултат на които съдът да може се произнесе по съществото на обвинението, последният прекратява наказателното производство. Така на л. 61 от делото пред СтЗОС е приложено Определение № 1168/12.09.2017 г. по нохд 985/2017 г. по описа на Окръжен съд – Пловдив, с което държавното обвинение е санкционирано чрез прекратяване на наказателното производство спрямо И.Х. – поради неотстраняване в нововнесения обвинителен акт на констатираните от съдията-докладчик съществени нарушения на процесуалните правила, допуснати при изготвянето на предходния обвинителен акт, като наред с това са били допуснати и нови такива. В този смисъл е трайно установената практика на ВКС – Р-291/16.11.2011 г. по гр.д. 109/2011 г., ГК, III г.о. на ВКС; Р-295/18.12.2017 г. по гр.д. 384/2017 г., ГК, IV г.о. на ВКС.

Основният спор по делото се отнася до размера на справедливото обезщетение. Ищецът Х. претендира пълният размер на претенцията си от 250000 лева, а прокуратурата пледира за намаляване на така присъденото обезщетение в размер на 8000-10000 лева – писмено становище – л. 27 и протокол от съдебно заседание, проведено на 30.05.2022 г. – л. 30.

Съгласно § 1 от ДР на ЗОДОВ във вр. чл. 52 от ЗЗД обезщетението за неимуществени вреди се определя от съда по справедливост. Приложимите критерии са свързани с тежестта на обвинението, продължителността на наказателното преследване (досъдебна фаза и поддържането на обвинение в съдебната), личността на увредения, настъпилите промени в обществения

статус и репутацията на лицето, негативното отражение в резултат на воденото наказателно производство върху душевното състояние на обвинения, извън неизбежно следващите се по човешка презумпция вреди, свързани със страх от неоснователно осъждане, засегната чест и достойнство, неизбежни ограничения в личния, обществен и професионален живот (Р-281/21.06.2012 г., гр.д. № 1240/2011 г., IV ГО на ВКС). От доказателствата по делото се установява, че ищецът Х. е бил задържан под стража по наказателното производство в период от 09.10.2012 г. до 18.12.2012 г. – 2 месеца и 9 дена, след което му е била взета мярка за неотклонение парична гаранция в размер на 10000 лева. На 28.12.2012 г. му е взета мярка за процесуална принуда „забрана за напускане на пределите на Република България“. Бил е привлечен като обвиняем по делото с четири различни постановления на прокуратурата – на 10.10.2012 г., на 22.10.2012 г., на 07.12.2012 г. и на 27.08.2015 г., като окончателните прокурорски обвинения са за извършени три престъпления: по чл. 248а, ал. 3 във вр. с ал. 2 във вр. с чл. 20, ал. 2 от НК; по чл. 210, ал. 1, т. 1, предл. 1, т. 2, т. 3, предл. 1 и т. 5 във вр. с чл. 209, ал. 1 във вр. с чл. 18, ал. 1 във вр. с чл. 20, ал. 2 и ал. 4 във вр. с чл. 26, ал. от НК и по чл. 248а, ал. 3 във вр. с ал. 1 във вр. с чл. 20, ал. 2 и ал. 4 във вр. с чл. 26, ал. 1 от НК – и трите тежки по смисъла на чл. 93, т. 7 от НК. Наказателното производство срещу Х. е продължило 4 години, 11 месеца и 3 дена. Задържането на Х., обвиненията спрямо него и други лица са били разгласени чрез централни медии и чрез интернет. На два пъти са или внасяни обвинителни актове против Х. в Окръжен съд - Пловдив и са били образувани съдебни наказателни от общ характер дела срещу него.

Събраните гласни доказателства установяват, че наказателното преследване се е отразило твърде негативно на Х., отслабнал с 10-15 кг, бил и изключително потиснат до прекратяване на делото, от ареста излезнал, като едва е ходел, носейки слънчеви очила въпреки, че е било тъмно, отказвал комуникация включително и със семейството си, затворил се в стаята си, обострили се заболяванията му – диабет, проблеми с щитовидната жлеза, сърдечни проблеми, преди задържането бил общителен, разговорлив, усмихнат човек, а след това притеснен, пребледнял. Разгласено било задържането му чрез медиите, включително и в телевизионно предаване „Господари на ефира“ и е бил показван с белезници, а селото и града, в които живее са сравнително неголеми и новината се е разпространила сред негови близки, познати, приятели. Х. се затворил в себе си и с години не е искал да контактува с тях. От изготвената СМЕ не се установява причинно-следствена връзка между заболяванията на ищеца и задържането му, като в период от няколко месеца след освобождаването от ареста е бил задоволително компенсирал по отношение на диабета негативния ефект от престоя там. Появилите се и прогресирали усложнения не са били обусловени от воденото наказателно производство, а са съответни на давността на заболяването и неговата естествена еволюция. Приетата по делото СПЕ установява, че наказателното производство спрямо Х. се е отразило чрез повишаване на

нивата на субективен стрес и тревожност в умерени граници, като когнитивните процеси и самоконтрола са останали съхранени. Задържането под стража и наказателното преследване се е отразило на репутацията на Х., на отделните сфери в живота му – професионални, социални, семейни, личностни по типичен за подобни случаи начин, без силно изразени негативни и трайни последици. Не са доказани вреди над обичайните по отношение на здравословното и психическото състояние на Х.. Когато ищецът претендира вреди над обичайните, той следва безспорно да ги докаже (което би рефлектирало на размера на обезщетението), като това не означава, че липсват обичайните неимуществени вреди от незаконно наказателно преследване, но в този случай размерът на обезщетението следва да се определи според стандарта на живот, за да не се превърне в източник за неоснователно обогатяване – Р-63/16.03.2016 г. по гр.д. 5124/2015 г., ГК, III го на ВКС.

При отчитане на всички фактори, повлияли негативно живота на Х., съдът намира, че справедливият размер на обезщетението за неимуществени вреди е 18000 лева, така както го е определил първостепенния съд. Целта на присъденото обезщетение е да се репарират действително претърпените неимуществени вреди, без да се допуска обогатяване на увреденото лице (претендирани 250000 лева). Съдът съобразява и аналогични случаи, като приема, че паричния еквивалент на мярата на справедливост по чл. 52 от ЗЗД в настоящия случай е правилно определен. Този размер на обезщетението е съобразен и с обстоятелството, че за период от почти пет години е продължило наказателното производство, арест и задържане под стража в период над 2 месеца, активно отразяване в различни видове средства за масова информация, на четири пъти повдигани обвинения за три тежки умишлени престъпления, вземане на ограничителна мярка за ненапускане на страната, разпространение на негативната информация по случая за Х. както в национален мащаб, така и в обитаваните населени места, сред приятелски и професионални кръгове. В същото време размерът на обезщетението не следва да бъде източник за обогатяване, като определения от СтЗОС размер от 18000 лева обезщетение за неимуществени вреди настоящата инстанция счита за балансиран, адекватен и отговарящ на създадения от съдебната практика ориентир, относим към аналогични случаи, отразяващ обществената оценка на засегнатите нематериални вреди, като посочената сума в най-пълна степен ще компенсира вредите от неоправданата наказателна репресия, нанесена на пострадалия.

Пред въззивна инстанция не са поискани за присъждане разноси от страните.

Така преценени в своята съвкупност обстоятелства дават основание на настоящата инстанция да приеме първоинстанционното решение за правилно и като такова следва да бъде потвърдено.

Предвид изложените мотиви, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 260009/21.02.2022 г. по гр.д. 3159/2020 г.
Окръжен съд – Стара Загора.

Решението подлежи на обжалване пред Върховен касационен съд на Република България при условията на чл. 280, ал. 1 от ГПК в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____